

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЛІНГВІСТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ
ГЕРМАНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ

Кафедра англійської
філології і філософії мови

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
«Актуальна прикладна етика»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	англійської філології і філософії мови
Факультет	германської філології і перекладу
Викладачі	Комісар Людмила Петрівна, кандидат філософських наук, доцент liudmyla.komisar@knlu.edu.ua
Статус дисципліни	дисципліна вільного вибору студента
Курс, семестр	
Обсяг дисципліни у кредитах ЕКТС / загальна кількість годин	3 кредити / 90 годин
Мова викладання	українська
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	<p>Аналізується питання етичної компетентності в просторі актуальних проблем і викликів цифрової епохи. Увага КЗВ зосереджена на розкритті етики як практичної філософії та прикладної орієнтації етики. Досліджуються основні принципи етичної регуляції в сучасному суспільстві, а саме: біоетика та її дилеми (аборт, евтаназія, трансплантологія); екологічна етика в світлі глобальної відповідальності як підгрунття екологічної макроетики; економічна етика як теорія фактичної економічної поведінки та нормативна теорія господарства; політична етика як відповідь соціально-політичній кризі (політика і мораль, влада як фокус взаємин моралі та політики, політика і чесність, політична брехня та можливість її морального виправдання); діалогічна етика і проблеми міжкультурної комунікації (культура міжнаціонального спілкування та етикет, професійна етика та культура ділового спілкування); особливості етичних кодексів психолога та юриста.</p> <p>Як інноваційний тренд пропонується розгляд етичних викликів в епоху ШІ. Зокрема, досліджуються етика використання штучного інтелекту, етичні загрози використання ШІ, базові ризики використання великих</p>

	мовних моделей (ChatGPT тощо) та перспективи нової етики III.
Мета вивчення дисципліни (Чому це цікаво й потрібно вивчати?)	Формування належної етичної компетентності в просторі актуальних проблем і викликів цифрової епохи із розкриттям поняття етики як практичної філософії та прикладної орієнтації етики.
Результати навчання (Чому я навчуся на цій дисципліні?)	Засвоєння курсу дозволить знати: <ul style="list-style-type: none"> - основні принципи етичної регуляції в сучасному суспільстві; - поняття біоетики: становлення, предмет та основні принципи; - поняття екологічної етики, основні напрями та принципи; - економічну етику як теорію фактичної економічної поведінки та нормативну теорію господарства; - політичну етику та етичні виклики соціально-політичній кризі; - діалогічну етику в світлі міжкультурної комунікації; - основи професійної етики та етичних кодексів психолога, соціолога та юриста; - етичні виклики в епоху III та етику використання штучного інтелекту.
Компетентності (Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)	<ul style="list-style-type: none"> - Використовувати набуті знання за для формування власної доцільної та коректної поведінки відповідно до вимог конкретної етичної ситуації; - здійснювати етичний аналіз та визначати специфіку актуальних етико-прикладних проблем сучасності; - розпізнавати етичні загрози використання III: розуміти, де III використовувати етично, а де ні; усвідомлювати базові ризики використання великих мовних моделей (ChatGPT тощо); - дотримуватися основних принципів професійного етикету і культури спілкування.
Види занять і їхній розподіл за годинами	Лекції (10 год), практичні (20 год), самостійна робота (60 год).
Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни	Модуль «Актуальні проблеми прикладної етики»: 1. Витоки етики як практичної філософії. Методологічні підстави прикладної орієнтації етики. Основні принципи етичної регуляції в сучасному суспільстві. 2. Метаетика та її основні тренди: неокогнітивізм, суб'єктивізм, нігілізм, етичний натуралізм, етичний інтуїтивізм. «Уявні експерименти». 3. Провідні етичні теорії: утилітаризм в оптиці консеквенціалізму, гедонізму (преферентизму), партіалізму / імпартиалізму. 4. Провідні етичні теорії: деонтологія в оптиці абсолютизму (категоричного ригоризму та імперативів) та етичної поміркованості. «Чужа аморальність». Прикладні виміри деонтології та їх колізії: обов'язок жертвувати, етика щодо тварин, етичне вегетаріанство. 5. Біоетика. Історія становлення, предмет та основні принципи. Дилеми біоетики: аборт, евтаназія, трансплантологія. 6. Екологічна етика. Поняття та предмет екоетики, основні напрями та принципи. Сучасні екологічні рухи: етико-правовий аспект. Глобальна відповідальність як підґрунтя екологічної макроетики. 7. Економічна етика. Поняття та предмет. Економічна етика як теорія фактичної економічної поведінки та нормативна теорія господарства. Соціальна відповідальність суб'єктів господарства. 8. Політична етика. Етичні виклики соціально-політичній кризі. Політика і мораль. Влада як фокус взаємин моралі та політики. Політика і чесність, політична брехня та можливість її морального виправдання. Мораль у політичних конфліктах. 9. Діалогічна етика. Проблеми міжкультурної комунікації і взаємодії. Культура міжнародного спілкування та етикет. Професійна етика

	<p>та культура ділового спілкування.</p> <p>10.Етика психолога. Професійна діяльність психолога в контексті актуалізації професійної етики. Морально-правова регламентація професійної діяльності психологів. Етичний кодекс психолога. Питання професіоналізму психолога в умовах воєнного стану в Україні.</p> <p>11.Етика юриста. Мораль і право: спільне і відмінне. Моральні якості судді, прокурора, адвоката. Поняття фрустрації та проблема професійних деформацій.</p> <p>12.Етичні виклики в епоху ШІ. Етика використання штучного інтелекту. Тренди ШІ. Етичні загрози використання ШІ: де ШІ використовувати етично прийнятно, а де ні. Базові ризики використання великих мовних моделей (ChatGPT тощо): для особистих даних і приватності, ризики національної і політичної сегрегації, неточність і неправдивість інформації, загроза правам людини через використання ШІ державними органами. Перспективи нової етики ШІ.</p>
<p>Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)</p>	<p>25 балів – комплексна самостійна робота + 75 балів – МКР=100 балів</p> <p>90-100 А зараховано</p> <p>82-89 В зараховано</p> <p>75-81 С зараховано</p> <p>66-74 D зараховано</p> <p>60-65 E зараховано</p> <p>1-59 FX не зараховано</p>
<p>Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)</p>	<p>Наявність базових знань на рівні повної загальної освіти з історії, культурології, української та англійської мов</p>
<p>Навчально-методичне й інформаційне забезпечення</p>	<p>Основна (базова):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аболіна, Т.Г., Нападиста, В.Г., Рихліцька, О.Д та ін. (2012). <i>Прикладна етика</i>. Навчальний посібник / За наук. ред. Панченко В.І. К.: «Центр учбової літератури». 2. Беля, В., Комісар, Л. (2024). Трансформації цінностей в оптиці українського воєнного дискурсу: від імперативів до вартостей. <i>Український воєнний дискурс: полілог жанрів і стилів</i> : колективна монографія [загальна редакція: Ізотова Н. П., Потапенко С. І.]. Київ: Видавничий центр КНЛУ. 33-47. 3. Гундорова, Т. (2024). <i>Транзитна культура і постколоніальна травма</i>. Київ: Віхола. 4. Комісар, Л.П. (2022). Автентичність і екологія як аксіологічні тренди постпандемічного світу, або перевідкриваючи “словник цифрової епохи”. <i>Вісник Національного авіаційного університету</i>. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. № 1 (35). 43-48. URL: https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/16536 5. Комісар, Л.П. (2023). Нові горизонти дискурсу ідентичності як виклик ребрендингу універсалістської макроетики. <i>Вісник Національного авіаційного університету</i>. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. № 1 (37). С. 41-46. URL: https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/17573 6. Снітинський, В.В. (2022). <i>Діловий етикет у міжнародному бізнесі</i>: навчальний посібник: рек. МОН України. МОН України. Львів: Магнолія. 7. Пінкер, С. (2022). <i>Добрі янголи людської природи</i>. Чому в світі панувало насильство і чи стало його менше? / Пер. з англ. О. Ємельянової. Київ: Наш формат. 8. Тофтул, М.Г. (2024). <i>Сучасний словник з етики</i>. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 9. Х'юмер, М. (2024). <i>Етика / Знання. Реальність. Цінність</i>: Вступ до аналітичної філософії майже для всіх; пер. з англ. М. Є. Бистрицького. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА. С. 267-367.

10. Komisar, L., & Belia., V. (2025). Сучасні аксіологічні градації: атрофія цінностей чи етичний ренсанс? *Політологічний вісник*, 99, 79-91. DOI: <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2025.99.79-91>

Додаткова:

1. *Культурні цінності Європи*. (2014). / За ред. Ганса Йоаса та Клауса Вігандта; Пер. з нім. К.: ДУХ І ЛІТЕРА.

2. Комісар, Л. (2023). Ідентичність як відкрите питання: аксіологічна призма. *Філософія людяності в освіті, науці та житті*: збірник наукових матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті професора Анатолія Олексійовича Приятельчука (м. Київ, 12 травня 2023 року) / ред. кол. А.Є. Конверський, Л.В. Губерський, [та ін.]. Київ: ВАДЕКС. 78-80.

3. Комісар, Л. (2024). Рецепції культури мислення в сучасних комунікативних процесах. *Співвідношення соціального-індивідуального у сучасних комунікативних процесах* [Текст] : збірник наукових праць ; за загальною редакцією Л.Г. Дротянко. Київ: НАУ. 54-56.

4. Кристева, Ю. (2004). *Самі собі чужі* / Пер. з фр. З.Борисюк. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи».

5. Поведінкова етика. (2021). / Серія університетських модулів: *Доброчесність та етика*. Організація Об'єднаних націй. Відень. URL: https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_8_final_UKR.pdf

6. Станчев, М. (2015). *Дипломатичний протокол та етикет*: навчально-методичний посібник, Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна.

7. Тейлор, Ч. (2013). *Етика автентичності* / Пер. з англ. К.: Дух і літера.

8. Франкл, В. (2020). *Людина в пошуках справжнього сенсу*. / Переклад з англ. О. Замойської. Харків: Клуб сімейного дозвілля.

9. Фромм, Е. (2019). *Втеча від свободи*. / Переклад з англ. М. Яковлева. Харків: Клуб сімейного дозвілля.

10. Фромм, Е. (2020). *Мати або бути?* / Переклад з англ. Г. Яновської. Харків: Клуб сімейного дозвілля.

11. Шиманова, О. (2022). *Етика і професійна етика* : Навч.-метод. посіб. Львів: ПП Сорока Т. Б..

Додаткові Інтернет-ресурси:

1. Електронна бібліотека Гумер. URL: <http://www.gumer.info/>

2. Електронна бібліотека Іхтіка. Багато літератури з етики: книжки, автореферати, дисертації, статті, збірники матеріалів конференцій і підручники з філософських дисциплін. URL: <http://ihtika.netl>

3. Етика штучного інтелекту: виклики та можливості. (2024). URL: <https://www.agiliway.com/uk-ua/etyka-shtuchoho-intelektu-vyklyky-ta-mozhlyvosti/>

4. Тренди III: які етичні загрози несе використання штучного інтелекту. (2023). URL: https://ces.org.ua/yaki-etichni-zagrozi-nese-v-i-k-o-r-i-s-t-a-n-n-y-a-s-t-u-c-n-o-g-o-i-n-t-e-l-e-k-t-u/?gad_source=1&gad_campaignid=22439086746&gbraid=0AAA AACM-mc1FZssIGLslUQ7RIwk3ec3Bg&gclid=Cj0KCQjwIMfABhCWARIsADG Xdy_Y8wdy_usdofARTKRFLWLPPhY0cFM8AdYdGCMA6jr7BSSscUkR IvaYaAinfEALw_wcB

Форми і способи поточного та семестрового контролю

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здійснюється в 4-бальній системі (“відмінно” (“5”), “добре” (“4”), “задовільно” (“3”), “незадовільно” (“2”)). Рейтинг вираховується в рейтингових балах, а підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 4-бальною шкалою та за шкалою ЄКТС.

Контроль результатів навчання студента здійснюється у формі *вхідного*

поточного, рубіжного, модульного та підсумкового семестрового контролю (заліку).

Форми та критерії оцінювання студентів:

Семестрове оцінювання: поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Форми семестрового оцінювання студентів:

- 1.тест;
2. індивідуальні та колективні проекти;
- 3.усне і письмове опитування;
4. колоквіум;
5. експрес-контроль;
6. задачі з логіки.

Виконання МКР. МКР передбачає використання як загально-філософських, так і загальнонаукових методів (зокрема, застосовуються системний та компаративний підходи, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення), тобто як теоретичні, так і емпіричні методи.

Наприкінці семестру всі студенти виконують модульні контрольні роботи. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі у такий спосіб:

«5» («відмінно») - 50 балів: повна ґрунтовна систематизована відповідь з елементами інновації;

«4» («добре») - 40 балів: повна правильна відповідь, не завжди систематизована, із незначними неточностями, з продуктивними елементами (перераховані всі відношення між поняттями);

«3» («задовільно») - 30 балів: репродуктивне відтворення навчального матеріалу; неповна правильна відповідь (надані не всі необхідні уточнення щодо тлумачення понять, перераховані не всі відношення між поняттями); фрагментарна відповідь без жодних коментарів; відповідь містить помилки;

«2» («незадовільно») - 20 балів: містить помилки та прогалини у знаннях; частково перераховані відношення між поняттями, наявні безуспішні спроби виконати завдання;

0 балів: відсутність відповіді.

Підсумкове оцінювання: залік

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – Е та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Шкала відповідності оцінок	
Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології і філософії мови, протокол № 17 від «12» травня 2026 р.

Завідувач кафедри

проф. Ізотова Н.П.